

LEIPÄMURULAPSI

NÄYTÖS I

KOHTAUS I

KUSTA:

Isä meidän, joka olet taivaassa, pyhitetty olkoon sinun nimesi, tulkoon sinun valtakuntasi. Tapahtukoon sinun tahtosi, myös maan päällä niin kuin taivaassa. Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme. Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niin kuin mekin annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet. Äläkä saata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta. Sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti. Aamen!

Isä meidän, joka olet taivaassa.

Pyhitetty olkoon sinun nimesi.

Tulkoon sinun valtakuntasi.

Tapahtukoon sinun tahtosi,

myös maan päällä niin kuin taivaassa.

Anna meille tänä päivänä

meidän jokapäiväinen leipämme.

Ja anna meille meidän syntimme anteeksi,

niin kuin mekin anteeksi annamme niille,

jotka ovat meitä vastaan rikkoneet.

Äläkä saata meitä kiusaukseen,

vaan päästä meidät pahasta.

Sillä sinun on valtakunta

ja voima ja kunnia iankaikkisesti.

Aamen.

PEKKA: Aamen!

KUSTA: On hyvä, että tulit, toit kynttilät, hyvä mies.

PEKKA: En voinut olla tulematta, sillä hänessäkin asuu sielu.

KUSTA: Nyt sielu on poissa, vapautettu kivusta ja kärsimyksestä.

PEKKA: Voi, kuinka paljon hän onkaan kärsinyt, vain taivas tietää!

KUSTA: Usko minua, ruttoa pahempi
on ihmisen sielun sairaus...

PEKKA: Suurempi kuin kartanonrouvan hauta,
kiitos sinulle, hänellä on nyt!

KOHTAUS II

PAIMENPOIKA:

Kylän paimen, õõ-oo, öö-oo
Käenlintu, õõ-oo. öö-oo
Sinä, tule... tännepäin...
Täällä on kaunis... sää.
Täällä on lämmin... päivä.
Tehdään sonneista... tappelijoita,
annetaan vuohien... painia,
ja lampaiden... tanssia.
Kylän paimen... käenlintu,
Tule tänne... tännepäin,
Taivas täällä... täynnä lintuja,
Maa... täynnä auringonpaistetta,
Kuusimetsässä... on käen kutsujia,
Leppämetsässä... on laulajia.

KUORO:

Metsän herra, metsän rouva, kii-kaa, hii-haa,
kultainen metsän kuningas,
älä vihastu karjaan,
äläkä meidän lapsiin.
Ole vihainen paholaiselle,
raivostu pahan voimalle.
Anna karjan kasvaa,
anna vasikoiden kukoistaa.

Älä riko mustaa hiehoa,
älä revi pilkullista härkää,
äläkä hupsua karitsaa,
älä hiirenkirjavaa hevosta.

Metsän rouva, metsän herra,
Pyhä Yrjö Jorovits.
Anna karjan kasvaa,
anna sen palata kotiin aina,
tanssien pihan poikki,
ilakoiden laitumelle.

Metsän herra, metsän rouva,
kultainen metsän kuningas,
pidä koirasi käsissä,
pidä pentusi kurissa,
panta pennuille.

Laita köydet niiden kaulaan,
kuolaimet niiden suuhun,
hyvät lukot niiden leukoihin,
koukut niiden hampaiden taakse.

Anna niiden tulla kotiin aina,
tanssien pihan poikki,
loikkien laitumelle.

ASSO: Itse asiassa halusin sinut, Heba, viime vuonna
Karutoosin tilalle töihin.

Tämä talous tarvitsee vahvan naisen käden,
varsinkin kun vaimoni Ann kuoli ja meni hautausmaalle.

HEBA: Sinun Ann oli hyvä ihminen, kun hän kuoli, se oli niin surullista...

ASSO: Kyllä, suokoon Taivas hänelle rauhan siellä.
Tiedän, Heba, ettei mikään työ ole sinulle liikaa -
otat kaikki tehtävät vastaan innolla.

HEBA: Kyllä, en todella osaa tuhлата aikaa...
Mutta isäntä vaivautuu ylistämään minua liikaa.
Tiedän Karutoosin maat ja olen nähnyt omin silmin:
täällä on paljon karjaa, suuri joukko palvelijoita.
Pystynkö hallitsemaan kaiken tämän voimillani...

ASSO: Jos he valittavat, sano, että kaikki tehdään minun käskystäni,
ja niin se tulee olemaan!
Mitä muuta haluat palkaksi, Heba? Sano ääneen.
Lisäänkö mittaamme lisää viljaa
vai annanko sinulle lampaanvuodan takkia varten?

LEMMET:

Ei juhlaa ilman musiikkia,
viulu ei soi itsestään.
Ja myös nuoremmat naiset, kauniimmat ja suloisemmat,
lämmittävät vuoteeni.
Viulu ilahduttaa sekä miehiä että naisia -
köyhistä rikkaisiin,
se avaa kukkaron nyörit
ja minulle maksetaan avokätisesti!
En ole sidottu mihinkään,
enkä kiinni essunauhoissa!
Laaja maailma on täynnä tyttöjä,
jotka heittäytyvät kaulaani.

ASSO: Löysit siis vihdoinkin tiesi Karutoosiin.

LEMMET: Kyllä, matka oli pitkä:
jokainen **tyttö, jonka ohitin (ohittamani tyttö)**, oli hulluna viuluun!
He halusivat minun laulavan ja soittavan tätä, tuota ja toista,
ja aika kuluu ennen kuin pääsee matkaan.

ASSO: En olisi palkannut sinua lainkaan.
Jos se olisi minusta kiinni, en valehtele,
mutta Heba vaati, että olisit osa kauppaa!
Mielestäni et ole oikeanlainen mies:
herrasmies, kulkuri, viulunkiduttaja...

LEMMET: Se on totta, isäntä,
mutta Hebani ei voi elää ilman hauskoja tarinoita.

ASSO: Kunnollisen ihmisen tulisi ennen kaikkea tehdä työnsä!

LEMMET: Olen samaa mieltä siitä!

ASSO: Te kaksi ette sovi yhteen! Miksi jatkat leikkimistä naisen kanssa?
Joten se pysyy kuten sovittiin

HEBA: Lähde jo menemään!

KOHTAUS III

SETO-KUORO:

Hoi-tara, **vöi (voi)**-tara,
mennään pesemään pyykkiä.
Lammen reunalle huuhtomaan.

**Pyykkilauta keskelle ruohoa,
aloin hakata vaatteita pyykkiparilla.**

Tuhkalipeää pellavavaatteista,
kirput kirkkovaatteista,
luteet juhlavaatteista,
ötökät rääsyistä.
Vein pyykit kuivumaan.
Päivä kuivasi vaatteet,
puhtaat vaatteet lauantaille,
työvaatteet arkipäiville.

ASSO: Katso kuinka nopeasti hän sai naisten työvoiman liikkeelle.
Hän siivosi ja tuuletti kaikki huoneet
ja sai ruokakomeron kiiltämään.

JAKAP: Kyllä, lattia tuli niin puhtaaksi, ettei aatelisetkaan
häpeäisi tanssia siellä.

ASSO: Kaikki maitokannut ja kirnut
puhdistettiin täydellisesti.

ASSO JA JAKAP: Voi, kuinka vahva tuo nainen on!

ASSO: Mutta Lemmet... Mitään ei tule siitä...

JAKAP: Hän on hidas kuin täi kaljussa päässä!

ASSO: Nyt hän on **alkanut tehdä venettä...**

Mikään muu työ ei sovi hänelle lainkaan:
hän ei kynnä, ei kylvä, ei hakkaa puita.

JAKAP: Mutta pöydässä hän syö kahden edestä!

ASSO: Ainoastaan Heban vuoksi pidän
tällaisen laiskan ja hyödyttömän miehen tässä tilalla.

ASSO: Sinua, Heba, voisin katsella ilman syömistä.
Tein hyvän kaupan kanssasi, joka on tuonut minulle voittoa.
Sinut, Heba, on tehty kuin olisit syntynyt tätä tilaa varten.

HEBA: Voi, isäntä, hän tietää hyvin, koko nuoruuteni
vietin toisten ihmisten taloissa palvelijana:
elämässäni ei ole ollut iloa, paitsi työstä.
Hän tietää hyvin, että synnyin häpeässä,
äitini synnytti minut, ja **hän itse**
pantiin kuolinvuoteeseensa melko varhain

LEMMET: Siksi rakastat minua ja viuluani,
iloiset sävelet istuttavat aina kukkia sieluusi.
Sano, että et välitä muista,
että vain minä voin soittaa sielusi kieliä.

HEBA: Miksi sanot tuollaisia asioita kaikkien edessä?

LEMMET: Ei täällä ole ketään, vain isäntä.

KOHTAUS IV

VAINAJIEN HENGET:

Tuo vettä saunaan,
kaivovettä kiukaalle,
isoon saunapataan.
Tänään on pyhä päivä,
puhdas valkoinen vesi:
kuparia on valettu veteen,
kultaa kaadettu kaivoon,
sulatettu hopea kiillotettu!

KUORO:

Savua, savua, pieni sauna,
lämmitä, pieni talo,
kuumene, pieni kiuas!
Aja pois karvas, tuo makea!
Jumala kylpijöiden joukossa!
Jumala, hyvä mies!

KUORO:

Niin että voimme heittää hyvän löylyn,
vihdota tahtiin,
lämmittää selkää, kastella vartaloa!

**Heitä lölyä, ota saunavasta,
aloita hakkaamaan kauttaaltaan!**

Sop-sop suonissa,
kip-kip reidessä,
vahva kymmenen kyttyrässä!

Vahva tusina selässä,
makea isku vatsassa.
Niin keho kaunistuu,
niskasta tulee kevyt,
vyötäröstä pehmeä!

Täppää häntäluuhun,
isku lonkkaan,
taputus kellopussiin!

ASSO JA JAKAP:

Seuratkoon Jumala askeleitamme,
ottakoon Jeesus paikkamme!
Lähdemme saunasta,
susi astuu saunaan,
puhdas pyhä Maria.
Kiitos, pieni sauna,
kiitos, saunan äiti,
kiitos, saunan isä,
kiitos, vedenkantaja,
kiitos, saunan lämmittäjä,
kiitos, savun syöjä,
kiitos, selän pesijä!
Kiitos, kiitos, kiitos!

SETO-KUORO:

Tule nyt, tule juhannuskokolle,
tule, tule Pietarin juhlaan,
Neidot, nuoret neidot, nuoret,
jokainen joka tulee, tuo kultaa,
jokainen joka keinuu, tuo silkkiä.
Tule nyt, tule juhannuskokolle,
tule, tule Pietarin juhlaan.

KOHTAUS V

LEMMET: Hei, Asso! Katso tänne! Kuka teki tämän veneen, veisti tämän uuden aluksen?
Se tehtiin nuoren miehen, nuoren miehen ja komean pojan toimesta.
Trii-rilla, traa-ralla, trii-ridi-ridi-rallallaa.
Tunnettu viidessä pitäjässä, kuuluisa kymmenellä alueella.
Kun laulan, puunlatvat laulavat, kultaiset männyt humisevat!

HEBA: Lemmet, Lemmet! Älä pelleile noin, kaadat vielä veneen.

LEMMET: Pelkäätkö?

HEBA: Tietysti pelkään! Voi, jos vesi vie minut,
laajat aallot nielevät minut.

LEMMET: Vesi ei vie sinua,
minä otan sinut itse!

HEBA: Isäntä ei edes huomannut -
lauluasi, tanssiasiasi...
Lauloit aalloille,
vain kalat kuulivat,
ja sorsat huomasivat.

LEMMET: Haluatko, että teen laulun isännästäkin? Juuri nyt, tässä?
Asso, sinä hölmö, Karutoosin tolo,
itsepäinen kanto, kurjen koukku,
paakku, sinä kuningas!
Keikut kukkarossasi,
kolikoiden kilinän myötä.
Nyljet neljä nahkaa riekaleiksi,
otat seitsemän suomua selästä,
maatyöläisiltä, köyhiltä tytöiltä,
kulutat työntekijät kuoliaaksi,
kuihdutat kauniit neitokset!
Makaat rahan syleilyssä,
iloitset kolikoiden kilinästä.

HEBA: Voi, miksi kiusaat häntä? Hän ei ole niin paha!

LEMMET: Miksi valitat? En valehdellut mistään.

HEBA: Hän on kunnollinen ja oikeudenmukainen isäntä.

LEMMET: Katso miten Heba puolustaa häntä!
Ehkä olet ihastunut vanhaan mieheen?
Vai tähtäätkö Karutoosin emännäksi?

HEBA: Senkin hölmö, sydämeni takertuu sinuun!
Ei ole ketään muuta, kuuntele, Lemmet, usko minua!

LEMMET: Vahvistaaksesi rakkautesi, miten olisi suudelma?

Scene VI

SETO-KUORO:

Ei mennä pellolle sitomaan,
mennään laajalle avoimelle pellolle korjaamaan satoa.
Emme ala tekemään käsillä töitä,
emme ala liikuttamaan sormiamme.
Lähetämme kauneuden edeltä,
annamme laulun levitä yli laajan pellon.
Kauneuden myötä työ tulee olemaan kaunista,
laulun myötä työ tulee olemaan sujuvaa.

KOHTAUS VII

KUORO:

Talvi on tullut,
kylmyys on saapunut,
lumi on satanut,
suuret kinokset oven vieressä,
järvi on jään peitossa.
Talvinen tie kulkee suon yli,
rekipolku kulkee suon halki.

HEBA: Pienet leivät, pienet lapset,
pienet kakut, te pörröiset.
Nouskaa korkeiksi, kasvaka pitkiksi,
nouse, pieni kakku, kasva, pieni kakku!

ASSO: Riittäköön leipää!

HEBA: Kestäköön se!

ASSO: Heba, miksi olet kävellyt itkuisin silmin jo useita päiviä.
Ja tänään, näytät niin etäiseltä leipoessasi leipää...

HEBA: Miksi isäntä katsoo minua niin tarkasti päivä toisensa jälkeen?
Ei minussa ole mitään vikaa, vain vähän savua meni silmiini.

ASSO: Onko Heba ehkä tyytymätön Karutoosissa?

HEBA: Voi ei! En tiedä parempaa paikkaa!
Mutta menähän nyt, minun täytyy laittaa leivät uuniin.
Tiedättehän, ettei miehen katse ole hyväksi leivälle tällä hetkellä.

ASSO: Eikä naisen surullinen sydän...

HEBA: Voi, menähän nyt, uuni on juuri nyt sopivan kuuma.

HEBA: Voi, mikä kaunis ilta se oli,
rakastettu hetki aamunkoiton valossa...
Kun tuo pieni vene keinutti meitä,
vene keinutti meitä voimakkaasti,
pienet aallot leikkivät iloisesti,
roiskuttivat ympärillä pientä venettä.
Voi, mikä kaunis ilta se oli,
rakastettu hetki aamunkoiton valossa,
arvokas tuolla kalarikkaalla järvellä,
kaunis tuoreissa ruovikoissa...

MANNI (tai vainajien henget tai molemmat):

Talvi on tullut,
kylmyys on saapunut,
lumi on satanut.
Suuret kinokset oven vieressä,
järvi on jään peitossa.

Talvinen tie kulkee suon yli,
rekipolku kulkee suon halki...

KOHTAUS VIII

LEMMET: No niin, Karutoosin isäntä,
maksa minulle palkkani.
En jaksa enää raataa
tässä mätänevässä valtakunnassasi!

ASSO: Olit yhtä hyödyllinen kuin karhu mehiläispesässä...
Mutta, kuten sovittiin, maksan sinulle palkkasi heti.
Ei, en ole sellainen kuin mitä lauloit -
En ole mikään orjapiiskuri.
Laske se!

LEMMET: Mutta miksi vaivautua?
Voi, jonain päivänä tasataan tilit!
Sanon vain: Paka – prashai (venäläiset jäähyväiset),
hyvästi, Karutoosin Asso.
Maailma on laaja ja avoin edessäni...
Jonain päivänä saan sen, mikä minulle oikeutetusti kuuluu!

LEMMET: Mitkään kahleet eivät voi minua pidätellä,
eivätkä esiliinan narut minua kahlita!
Laaja maailma on täynnä tyttöjä,
jotka hyppäävät syliini.
Mikään juhla ei ole hauska ilman musiikkia,
ja viulu tarvitsee pojan soittamaan sitä!
Jopa kauneimmat neitokset
lämmittävät vuoteeni.
Viulu ilahduttaa sekä miehiä että naisia,
köyhiä ja rikkaita,
viulu avaa kukkaron nyörit,
ja minä saan siitä hyvän maksun!

HEBA: Minne olet menossa, rakas Lemmet,
minne ajelehdit, rakkaani?
Olet lähdössä vaeltamaan kauas ja laajalle,
kulkemaan maailmaa pitkin,
etsimään helppoa elämää!
Jätät minut murehtimaan,
mätänemään kuin marja pellossa.
Sieluni tulee värisemään,
sydämeni kutisemaan.

MANNI: Miksi itket, pikkuinen,
miksi olet surullinen, rakas,
miksi tummennat mieltäsi,
ja saat silmäsi itkemään?

HEBA: Petollinen rakastaja mursi sydämeni kahtia, vei toisen puolikkaan pois...
En pysty jatkamaan elämää... En!

MANNI: Lapsen sydänsuru on suuri,
marjan murhe on syvä.
Kun lapsi lyö varpaansa
tai raapaisee polvensa,
äiti puhaltaa siihen
ja sanoo nämä sanat:
"Anna kipu varikselle, sairaus harakalle,
toinen vaiva mustalle linnulle,
kivelle, kannolle,
raato, retiisille,
anna härkien viedä sen pois, anna hevosten viedä sen.
Nopeasti pois maan ääriin,
kaikkiin neljään tuuleen."
Mutta miten parannat sielun,
miten korjaat sydämen?
Sielua ei voi puhaltaa,
sydämeen ei voi laittaa laastaria.
Vain aika parantaa haavat
ja parantaa sydänsurun.

ASSO: No, naiset, näyttää siltä, että heillä on loputon määrä kyyneleitä...
Mutta vatsani, ja luultavasti muidenkin täällä, on murissut jo jonkin aikaa.
Ehkä on aika laittaa tauko itkulle
ja tuoda jotain hyvää pöytään.

HEBA: Voi, anteeksi, isäntä,
laitamme kaiken kuntoon nopeasti.
Manni, juokse hakemaan lihaa ja munia.
Sillä välin valmistan pannun.

ASSO: Kyllä... Se on ihan oikein...
Kaikki tulee olemaan hyvin pian...
Ajattelin, että keitämme perunoita illalliseksi
ja haemme makkaroita ruokakomerosta...

HEBA: Makkara?

KOHTAUS IX

VAINAJIEN HENGET: Aika kuluu, aika kuluu...

HEBA: Miksi isäntä kutsui minua,
Mitä hän haluaa, mitä hän haluaa...

ASSO: Kuinka löydän oikeat sanat?
Se on vaikeaa, niin vaikeaa...

ASSO: Istu alas.

HEBA: Kyllä, isäntä.

ASSO: Tällä pöydällä on punaviiniä
ja pala hienoa villakangasta...
Katso, Heba, olen miettinyt,
Voisitko sinä kenties tulla tämän talon emännäksi?

HEBA: Emännäksi?

ASSO: Kyllä, emännäksi.
Olen katsellut,
kuinka työskentelet ja kuinka olet...
Ja ajattelin: En voisi löytää ketään
parempaa kuin sinä.

HEBA: Parempaa kuin minä?

ASSO: Olet nuori, ja voit vielä
synnyttää lapsia,
Karutoosille, minun tilalleni,
ja antaa minulle seuraajan...
Mitä mieltä olet, Heba? Miten on? Ja suostutko?
Hyväksytkö kosintani?

HEBA: Kyllä, isäntä...

ASSO: Se on hyvä!
Meidän ei pidä antaa tämän mahdollisuuden lipua ohi!

ASSO: Pyydän Mannia leipomaan kakkuja,
ja tuomaan lisää hunajaa ruokakomerosta.
Miellyttäisikö se morsiantani?

HEBA: Kyllä, kiitos, isäntä...
Olen ajatellut, rakas Asso.

HEBA: Kaikki on kaunista, ja kaikki on hyvää...
Mutta miksi, voi miksi, sydämeni on silti raskas?
Pöydällä on hieno mekko, makeaa punaviiniä...
Mutta miksi, voi miksi, suru hiipii sisään?
Asso on van

SETO CHOIR: Omenapuu seisoi puron rannalla,
Kuusama oven edessä,
Kirsikkapuu veden äärellä,
Pajupuu saunan takana,
Tammi talon takana.

Omenapuusta löysit onnellisuutesi,
Kuusamasta tulivat kosijat,
Kirsikkapuusta virtasi viinit,
Pajupuu toi häiden päivän,
Tammi asetti hunnun päähäsi.

SCENE X

KUIVISTO: Höh, höh, höh, höh,
Avaa letit, irrota solmut...

HEBA: Rakas Jeesuksen äiti,
Pyhä äiti Maria...
Tule avuksi synnyttävälle,
Auta kättilöä...
Hoo, hoo, hoo...

MANNI: Höh, höh, rakas Heba,
Höh, höh, höh, höh, rakas,
Höh, höh, höh,
Avaa letit, irrota solmut...

HEBA: Risti kätesi minun käsiini,
Aseta sormesi pulssille...
Ota kipu hiuksista,
Tartu taisteluun kädestä...
Hoo, hoo...
Rakas Jeesuksen äiti,
Pyhä äiti Maria...
Heitä kipu pensaikkoon,
Heitä taistelu risukkoon...
Hoo, hoo...
Risti kätesi vatsalleni,
Aseta sormesi selälleni...
Rakas Jeesuksen äiti,
Pyhä äiti Maria...

MANNI: Hush, pieni, kasva, pieni,
Kasva paimeneksi,
Ulotu sauvan kantajaksi.

Hush, pieni, kasva, pieni,
Aidankin alta tule kyntäjäksi,
Päivällä, mestariksi.
Hush, pieni, kasva, pieni,
Kevyt kieli,
Mieli kuin mehiläinen.
Hush, pieni, kasva, pieni,
Kieli kuin kimalainen,
Mieli kuin leppälintu.

SCENE XI

MANNI: Katso, Asso, katso mitä tuli ulos -
Pullea pieni poika!

ASSO: Oh, vesi kiertyy silmiini...

JAKAP: Tässä! Ota siemaisuja tästä!

MANNI: Iso, vahva poika ja ääni myös,
Ääni kuin torvi...

JAKAP: Tästä paketista voi kertoa,
Että hieno mestari kasvaa.

MANNI: Katso, vauvalta on juuri Asso'n nenä...

JAKAP: Ja katso, kuinka hän pörhistelee huuliaan
Aivan kuin isänsä.
Ei voi mitään:
Tämä pieni on juuri mestarin kaltainen!

MANNI: Hänellä on kymmenen sormea ja varpaat myös,
Eikä mitään puutu.

ASSO: Soo-loo, soo-loo, pikkuinen,
Soo-loo, soo-loo, pieni lko,
lko, äidin pieni marja,
lko, isän pieni poika,
Isän pieni lintu,
Karutoosin kurki.

TOINEN NÄYTÖS

KOHTAUS XII

SETO-KUORO LAULAA:

,: Nousin ylös aamulla, aikaisin, ennen valoa :,: Kertosäe: Leelo-jo-leelo, leelo-leelo, Truba-sa-Taarja,
rakas Maria, Kisla (erityinen ruokalaji), tässä on nuoremman veljen veli, munapuuroa sisareltani.
Miksi et tullut luokseni aiemmin, kun kosin sinua kolme kertaa?

,: Menin ulos katsomaan, oven eteen nurmikolle :,: Kertosäe: :,: Muualla, musta savu tuli talosta,
toisaalta, tervasavu ladosta :,: Kertosäe: :,: Meidän talostamme tuli kultainen savu, se tuoksui
hopeasavulta :,:

IKO: Isä, isä, katso kuinka komea ruiskasvusto on pellollamme – Se on kuin muuri, ja se ulottuu jo
pääni yläpuolelle!

ASSO: No, pikkuisäntä, pian tarvitsemme uuden ladon!

IKO: Ja kun se lato on valmis, rakennamme talon! Niin ison kuin kartano ja siihen tulee veranta myös!
Ja järven rannalle!

ASSO: Olkoon niin, kuten isäntä haluaa! Mennäänkö katsomaan uuden ladon paikkaa?

IKO: Kyllä! Ja katto tulee olemaan niin korkea, että se ulottuu taivaaseen asti!

KOHTAUS XIII

MANNI: Katso, kuinka he kulkevat – poika ja isä. He kävelevät niin samalla tavalla, että se on melkein ihme.

HEBA: Kylässäkin, Iko tunnetaan jo nuorena Karutoosin isäntänä.

MANNI: Terävä pieni poika! Ei mikään kömpelö lapsi.

HEBA: Kuten isä, niin kasvaa lapsi.

KOHTAUS XIV

JAKAP: Emäntä, emäntä, ongelma, ongelma, ongelma!

HEBA: Mikä on vialla, mikä on vialla, Jakap, kerro minulle!

JAKAP: Tiedättehän, olimme metsässä hakkaamassa tukkeja uuteen latoon.

MIEHET: Me olimme hakemassa tukkeja uuteen latoon.

JAKAP: Sanoin jopa – mennään kotiin, alkaa tulla pimeää!

MIEHET: Kyllä, sanoit – mennään kotiin, alkaa tulla pimeää!

JAKAP: Mutta Asso... “Mennään,” hän sanoi, “Otetaan vielä yksi!”

MIEHET: Hän sanoi, hän sanoi – otetaan vielä yksi...

JAKAP: Aluksi mänty kaatui hienosti: suoraan, pitkänä... Mutta sitten se yhtäkkiä kääntyi ja osui Assoon...

MIEHET JA JAKAP: PYSY HENGISSÄ!

JAKAP: Sain huudettua, mutta – Tumps! – se oli hänen päällään! Asson pääkallo halkesi... Silmät pullistuivat ulos...

HEBA: Ah, niin hän kohtasi loppunsa?

JAKAP: Asso kohtasi loppunsa...

HEBA: Emme saa jättää ladon työtä kesken...

JAKAP: Sanotko, ettei ladon työtä saa jättää kesken???

KOHTAUS XV

IKO: Isä, rakas isäni, Isä, miksi et anna kättäsi sirpistä, Miksi et, rakas isäni, tarjoa sormiasi hiekasta, Voi, isä, olen nyt orpo, Ilman sinua, isä, olen isätön. Kuulin, rakas isäni, haikaran huutavan, Tähän asti kuulin, rakas isäni, lintujen laulavan. Ajattelin kutsua sinut kotiin, rakas isä, Tulin houkuttelemaan sinut kotiin, rakas isä.

Isä, rakas isäni, Lennä kotiin kuin perhonen, Lennä kotiin, rakas isä, kuin kärpänen. Kädestä, rakas isä, en hädä pois kärpästä, Hihasta, rakas isä, en lyö pois perhosta. Kun menen, rakas isä, niitylle, Kun menen, rakas isä, karjapolulle, Sieltä löysin, rakas isä, sinun jälkesi, Sieltä löysin, rakas isä, kätesi lepäävän. Siellä itkin, rakas isä, järven rannalla, Siellä itkin, rakas isä, lammen rannalla.

KOHTAUS XVI

1. NAINEN: Voi taivaat, mitä sainkaan tietää, Voi Jumala, mitä kuulinkaan!

2. NAINEN: Voi taivaat, mitä sainkaan tietää, Voi Jumala, mitä kuulinkaan!

NAISET: No?

1. NAINEN: Kävin kyläilemässä.

NAISET: Kävit kyläilemässä.

1. NAINEN: Siskoni luona.

NAISET: Siskosi luona.

1. NAINEN: Tilankylässä.

NAISET: Tilankylässä.

1. NAINEN: Voi, mitä siellä kuulinkaan!

NAISET: Mitä kuulit siellä?

1. NAINEN: Meidän Lemmet...

NAISET: Meidän Lemmet?!?

1. NAINEN: Asui siellä...

NAISET: Asui siellä?!?

1. NAINEN: Siskan tilalla Katin kanssa, kuin sika karsinassa.

NAISET: Voi ei – voi ei!

1. NAINEN: Hän asui siellä vuoden.

NAISET: Hän asui vuoden.

1. NAINEN: Hän asui kaksi.

NAISET: Hän asui kaksi.

1. NAINEN: Sitten tuli kolmas ja neljäs vuosi. Kati sai lapsen.

NAISET: Kati sai lapsen?!?

1. NAINEN: Lemmet otti jalat alleen: Otti viulunsa ja lähti!

NAISET: Voi ei – voi ei!

MANNI: Oli mitä oli. Mutta ei ole hyvä, jos Heba saa tietää – Asson kuolema painaa hänen sydäntään
Ja heidän poikansa kasvaa.

NAISET: Voi ei – voi ei!

KOHTAUS XVII

HEBA: Menen äitini haudalle, Käänän mamman haudan ympäri. Löydänkö sieltä voimaa, Lohtua leskeyteeni?

MANNI: Mene, mene, rakas, Älä pelkää, pieni. Minä hoidan kaiken täällä, Hallitsen asiat hitaasti.

KOHTAUS XVIII

HEBA: Äiti, rakas äitini, Mamma, marjani. En voi antaa sydänsurujani sinun hoitoosi, Sinulle, äiti, kannan murheeni.

Elämäni oli kaunis, äiti, Suloista oli elämäni, mamma.

Nyt olen, marjani, ilman miestä, Olen sureva leski, Yksin, äiti, olen maailmassa, Orpo, mamma, tällä maalla...

LEMMET: Katso, löysin kaunottaren haudalta, Ihana Heba, hautakummulta!

HEBA: Voi taivaat, LEMMET?!?

LEMMET: Olenko niin pelottava, että sinä, lintu, pelkää näin?

HEBA: Voi, rakas Lemmet... Jospa olisin tiennyt!

LEMMET: Jos olisit tiennyt, olisitko vastaanottanut minut kakkujen ja leivonnaisten kera?

HEBA: Voi, Lemmet, rakkaani... Missä olit, kun etsin, Missä piilouduit, kun kutsuin?

LEMMET: Olin Kuussa, Olin Tähdessä, Soittamassa viulua Auringon häissä, Lyömässä rumpuja Tähdessä kihlajaisissa.

HEBA: Loppuiko työ siellä?

LEMMET: Voin sanoa, että loppui.

LEMMET: Tule Juudanurmeen yöllä, Vanhaan heinälatoon. Siellä on nyt kartanoni, Rakas kotini.

LEMMET: Joten, tuletko sitten? Odotan sinua...

HEBA: En tiedä, tulenko... Odota.

LEMMET: Etkö enää rakasta minua?

MANNI: Heba, onko kaikki hyvin?

Näytät siltä kuin olisit nähnyt aaveen.

HEBA: En nähnyt mitään, ei kalloa enkä sääriä.

Se vain sai minut miettimään hetken...

HEBA: Miksi mieleni meni niin sekaisin, kun Lemmet tuli?

Kuka, oi kuka teki tämän?

Sydän, olet hullu!

Kerran taas rauhani

on jättänyt sieluni!

Kun silmäni näkivät Lemmetin,

Sydän, olet hullu!

Kuin lintu olisi jäänyt
haukan suuriin kynsiin!
Sielu on itkenyt, sielu on nauranut -
Sydän, olet hullu!

SCENE XIX

LEMMET: Puraisin palan omenaa, ja omena oli hyvä,
mutta paljon hienompia olivat toiset silmät.
Nostin makean marjan kekoilta, makeaa kuin hunaja,
mutta vielä makeampia ovat Heban huulet.
Ostin leivonnaisen kaupasta...

HEBA: Kerro minulle, miksi sieluni ei voi olla vapaa sinusta?

LEMMET: Äitini loitsi sinut minulle kauan sitten.
Tiedäthän, hän oli taitava monenlaisissa taidoissa:
hän paransi kuumeita ja ymmärsi käärme-loitsuja.
Joten, pyyntöni mukaan, vanha noita satoi sielusi minun sieluuni.

HEBA: Monet olivat lumoutuneet sinusta, kaikki jotka halusivat,
tarkkailivat sinua, silmät päästään ulkona.
No, kerro minulle, miksi juuri minä erityisesti?

LEMMET: Olit ylpeä tyttö, et välittänyt pojista,
mutta minä halusin tuntea huulesi poskellani.

HEBA: Päivä on koittamassa, yö on päättymässä,
aamu on tulossa, työ alkaa.

LEMMET: Haluan olla kanssasi koko ajan!

HEBA: Oh, Lemmet, olkaa hyvä, antakaa olla!

LEMMET: Miksi ei? Olet leski, voit ottaa miehen!

HEBA: Ah, Lemmet, riittää jo puhe!

SCENE XX

SETO KORO (SETO-KUORO): Lemmet sanoi Heballe: "Kuinka voimme nukkua yhdessä?"

Ref: Hei, kaliina, hei, dummai, dummai, hei, kaliina.

(Älä tule joukolla, tule yksin.

Jos tulet joukolla, saat selkään.

Älä tule hiekan kautta, sillä hiekalle jää jälkiä.

Älä tule heinän kautta, sillä heinä rapisee.

Tule navetan takaa, kukkatarhan läheltä.

Hiljaa ikkunan kautta, pehmeästi navettaan.

(Älä herätä isää, kiipeä äidin jalkojen yli.)

Tule pitkää penkkiä pitkin, navetan takaa.

Siellä Lemmetillä on kaunis sänky, peitto päällä.

Siellä Heba voi nukkua lämpimästi pojan kanssa.

SCENE XXI

IKO: Hei, Manni, onko totta,
että äitini on ihmissusi?

MANNI: Kulta, mistä kuulit tuollaista?
On synty puhua äidistä näin!

IKO: Mutta, Manni, tiedätkö mitä "lutka" tarkoittaa?

MANNI: Mistä kuulit tuollaisia sanoja?

IKO: Mats sanoi sitä äidistäni ja Kääpa Tö (o)nusta.
Ja vanhat naiset puhuvat näin kylässä.

MANNI: Oh, taivaan tähdet, tämä ei lupaa hyvää...

SCENE XXII

IKO: No, äiti, minne hiiviskelet yöllä kuin susi?

HEBA: Minne...?!? Käyn kulmalle helpottamaan itseäni.

IKO: Mutta miksi sinulla on päällä turkki ja saappaat?

HEBA: Ulkona on kylmä; mene nukkumaan... Lapsi on hukassa!

IKO: Tulen mukaasi!

HEBA: Pysy sisällä, mene nukkumaan!... Oh, taivaat!

IKO: Tiedän minne menet yöllä, se on totta!
Ja se lurjus Lemmet, et varmasti tuo hänet tänne taloon!

HEBA: En tarvitse selittää sinulle tulemisiani ja menemisiäni!

IKO: Olen tämän tilan isäntä, ja huolehdin sinusta, äiti!

SCENE XXIII

LEMMET: Missä olit eilen? Odotin, silmät päästäni ulkona.

HEBA: Yritin, yritin kaikin voimin,
mutta lko seiso i tiellä, pidellen minua.

LEMMET: Katso sitä pientä lurjusta, kuka hän luulee olevansa!
Mistä hän saa oikeuden estää sinua?

HEBA: Jopa päivällä hän seuraa minua kuin kissa,
seuraa kaikkia toimiani...
No, ei se, että hän murentaa henkeäni,
on pahempaa, että hän ei pidä suutaan kiinni.
Hän ei kestä nimeäsi lainkaan
ja puhuu kuin käärme aina kun se mainitaan -
se syö sydäntäni, ei lopu.

LEMMET: Ei kannata itkeä niin vähäpätöisestä asiasta.
Opetan sinulle, miten vaientaa hänet...

HEBA: En aio tappa omaa poikaani!

LEMMET: Oh, pikku tyhmä,
emme aio tappa ketään.
Käännymme vain hänen mielensä
ja sen myötä, kesytämme hänen kielensä.

HEBA: Kuinka?

LEMMET: Kiinnitä tarkkaan huomiota!
Sinun täytyy tehdä nukke
tai "leivänmuru-lapsi" on toinen nimi sille -
tämä on tehtävä yöllä, kuorikellarissa.
Teet nukke vahaasta, joka näyttää poikaltasi,
laita sen suuhun pieni pala leipää
ja tippa hänen vertaansa sydämeksi, muutama hius...
Se on helpompaa kuin matka täältä Narvaan!
Sinun täytyy lausua loitsuja nukan yli
ja vahvistaa niitä voimakkailla loitsuilla.
Sitten sinun täytyy käyttää noidan merkkejä -
niin annat sille voimaa.

HEBA: Oh, Lemmet, tiedätkö... Olen vielä pelokas...

LEMMET: Oh, pieni tyhmä, kaikki onnistuu!

SCENE XXIV

HEBA: Voi pieni leivänmuru-lapsi,
kylmä eksynyt pöllö.
Et tule palaksi ruokaa,
et tule ilon maljaksi,
et edes hyytelön palaseksi,
etkä puremaksiksi hampaille.

Voi pieni leivänmuru-lapsi,
kylmä eksynyt pöllö.
Muotoilin sinut valkoisesta vahasta,
muovasin sinut hunajakennosta.
Sydämesi olkoon verestä ja hiuksista,
annan sinulle voimaa leipäpalalla suussasi.

Salaiset merkit selässäsi,
noidanmerkit takapuolellasi,
raskaat merkit rinnassasi,
kevyet merkit käsissäsi,
jatkuvat merkit jaloissasi.
Punaiset langat nilkoissasi,
verenpunaiset varpaissasi.

Tee tuuli, käännä mieli!
Käännä mieli minun mieleeni,
asetä sydän tahtoni mukaan.

Tule ilman silmiä, tule ilman korvia.
Tunne omasi, älä vierasta,
seuraa minun toivettani,
äidin tahdon mukaan.

KUOLLEIDEN HENGET: Ssshhh....

HEBA: Salaiset merkit selässäsi,
noidanmerkit takapuolellasi,
raskaat merkit rinnassasi,
kevyet merkit käsissäsi,
jatkuvat merkit jaloissasi.
Punaiset langat nilkoissasi,
verenpunaiset varpaissasi.
Tee tuuli, käännä mieli!
Käännä mieli minun mieleeni,
asetta sydän tahtoni mukaan.
Tee tuuli, käännä mieli...
Annan osan sielustani,
sinä annat omasi vastineeksi.
Tee tuuli, käännä mieli...
Alat tuntea kuin minä,
ymmärtää äitini mielen.

KUOLLEIDEN HENGET: Ssshhh....

HEBA: Tule yhtä pehmeäksi kuin tämä vaha,
tule yhtä lempeäksi kuin tämä taikina.
Tee tuuli, käännä mieli!

KUOLLEIDEN HENGET: Tee tuuli, käännä mieli,
tee tuuli, käännä mieli...

HEBA: Tee tuuli, käännä mieli,
nopeasti tule minun kaltaisekseni,
ajatusteni mukaan,
käänny, pieni, minun suuntaani,
käänny, lapsi, sanojeni mukaan!
Anna suusi sulkeutua kuolemaan,
anna kovan mielesi tulla kahlehdittua!

KUOLLEIDEN HENGET: Anna suusi sulkeutua kuolemaan,
anna kovan mielesi tulla kahlehdittua! (2x)
Mutta jos et alistu sydämelleni,
jos et taivu käskyyni,
kuole pois, sinä kiersilmäinen,
tuhoa, sinä raajarikko...

HEBA: Kuole pois, sinä kiersilmäinen,
tuhoa, sinä raajarikko...

HEBA: Mutta jos et alistu sydämelleni,
jos et taivu käskyyni,
kuole pois, sinä kierosilmäinen,
tuhoa, sinä raajarikko...

SCENE XXV

IKO: Äitiiii! Äitiiii! Äitiiii!

HEBA: Iko, Iko, minun pieni poikani...
Manni, Jakap, tulkaa auttamaan!

MANNI: Oh, taivaan tähdet, Heba, mikä hätänä?

JAKAP: Oh, hemmetti, missä Iko on?

HEBA: Hän putosi kaivoon,
katosi jään alle...

MANNI JA JAKAP: Mitä? Hän putosi kaivoon,
katosi jään alle?

SCENE XXVI

HEBA: Pieni poikani, voi rakas pieni poikani.
Jos vielä nojaisit reunan yli,
jos vielä hukkuisit puroon.
Pieni poikani, ei ole edes oksaa,
eikä ole haaraa purossa.

Jos vielä pääsisit pois,
jos vielä tulisit järvestä.
Pieni poikani, voi rakas pieni poikani.

Miksi jäit järveen,
pieni poikani,
miksi hukkuit puroon?

Miksi et, pieni järvi, anna poikaani takaisin,
miksi et, pieni puro, tuo hukkunutta ulos?

LEMMET: Heba...

HEBA: Mitä etsit täältä, vanha piru?
Poikani kuoli sinun noituutesi vuoksi!

LEMMET: Heba...

HEBA: Sanoin, että lähde täältä,
mutta vieläkin pyörit kintereilläni kuin pentu.

LEMMET: Heba!

HEBA: Käänny pois minusta,
ja häivy näkyvistäni!

LEMMET: Oh, Heba, pyydän sinua kaikin voimin!

HEBA: Jätä minut rauhaan ja päästä minut irti!

LEMMET: Älä aja minua pois, Heba, pyydän sinua.
Miksi olet niin kylmä minua kohtaan?

HEBA: Häivy, rotta, häivy, vanha lurjus, näkyvistäni!

LEMMET: Miksi niin? Etkö tunne sääliä minua kohtaan?

HEBA: Jos et lähde, särjen kallosi!

LEMMET: Hyvä on, lähden... Mikä on minun syyni?

HEBA: Ah! Ah, mikä sinun syysi on, vanha piru,
lähetän sinut suoraan helvettiin!

SCENE XXVII

HEBA: Pieni haikara, pieni lintu,
kuka olet, pieni lintunen?
Miksi siipesi on sairas,
miksi pieni kätesi on murtunut?

Tule tänne, pieni lintunen,
äidin luo, pieni marjani!

Teen siipesi taas ehjäksi,
parannan pienen kätesi!

Sinä olet minun pieni lkoni,
minun rakas pieni poikani!

Tulit takaisin, pieni lintunen,
äidin luo, pieni marjani.

Anna anteeksi hölmö,
älä syytä hullua!

En halunnut lyödä sinua,
en tarkoittanut iskeä sinua nuijalla...

HEBA: Manni, Jakap, lko on tullut takaisin!
Pieni poikani on taas kanssani!

SCENE XXVIII

HEBA: lko, pieni poikani, minne olet menossa? Pakene minua.
Anna anteeksi, jos olen ollut sinulle ankara!

HEBA: Sianpuuroa, sianpuuroa...

MANNI: Heba, mitä teet?

HEBA: Hajotan haikaraparven...
Nuo lurjukset haluavat viedä lkoni mukanaan!

MANNI: Oh, Heba, anna niiden olla, heillä on omat tapansa...
Ehkä pieni Ikosi palaa keväällä.

SCENE XXIX

HEBA: Anna ulos, anna ulos, järvi, anna lapseni,
tuo poikani rantaan!
Anna ulos, järvi, lapseni,
anna ulos!
Miksi, oi miksi, pidät häntä niin kauan?
Järvi, kerro kuka olet -
oletko nainen vai mies?
Jos olet nainen, niin miksi
teet näin minulle?

Miksi toit paitani ja sukkani
jalkoihini aaltojen mukana?
Ikolla on kylmä syleilyssäsi,
lapsi on yksinäinen asunnossasi.
Miksi, järvi, olet niin julma,
kuinka voit olla niin?

MANNI: Heba, minne olet menossa?
Hän haluaa hukuttautua, oi Taivaan Isä!

JAKAP: Heba, käänny takaisin, tule takaisin!

HEBA: Kuulitko, hän kutsuu minua,
pieni poikani odottaa äitiään.
Kuka olet, järvi,
että et päästä minua menemään?
Kyllä, järvi, saatat olla suuri,
saatat olla ankara ja julma,
mutta et tunne äidin sydäntä...
Säälin sinua!
Tulen luoksesi, poikani, pienokaiseni!
Oi, Kädensuudelma-järvi,
sinulle olet vain puro!

JAKAP: Menen ja haen hänet ulos...
Katso mitä tuo raukka on tehnyt!

MANNI: Oh, anna olla, Jakap,
hän oli järjiltään...

JAKAP: Kyllä, saatat olla oikeassa,
hän pääsi eroon kärsimyksensä...

MANNI: Mikä on ihmisen elämä?
Oi, Taivas, Taivas, Taivas...